

**Oponentský posudek
na rigorózní práci
Mgr. Jana Kohoutka**

**Laviny jako přírodní rizikový jev se zaměřením na začlenění do výuky v rámci
geografického vzdělávání**

Úvodní informace – formální zpracování práce

Pro vypracování oponentského posudku byla předložena rigorózní práce „Laviny jako přírodní rizikový jev se zaměřením na začlenění do výuky v rámci geografického vzdělávání“ Práce se skládá z jedenácti kapitol (včetně úvodu a závěru), dále z českého a anglického shrnutí, seznamu použité literatury. Součástí práce jsou i vázané přílohy (8 příloh) a příloha na vloženém CD. *Tyto přílohy nejsou zahrnuty v obsahu práce na s. 6.* Oponovaná práce je poměrně obsáhlá – 155 číslovaných stran textu, vložené přílohy na 23 stranách, CD obsahuje 125 fotografií a 4 výukové prezentace. *Textové části by prospělo zhuštění informací a zkrácení textu, což by přispělo i ke zpřehlednění dosažených výsledků a vlastních poznatků.*

Osnova práce je logicky strukturovaná, hierarchická a obsahuje jak cíle práce, metodiku, zhodnocení literatury, popis studovaného procesu a zájmového území, významný je pedagogický přínos práce (kapitola 10). Přílohy logicky doplňují předloženou práci. Oceňuji vypovídací hodnotu fotografií v příloze a jejich účelné zařazení do pedagogických prezentací. Závěr logicky prezentuje dosažené výsledky jak v oblasti lavin (nebezpečí a prevence), tak v rámci pedagogické (zejména návrhy modelových hodin geografie pro žáky vyšších ročníků gymnázia).

Vzhledem k uvedeným skutečnostem, lze konstatovat, že z formálního hlediska práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci.

Aktuálnost zvoleného tématu

Práce je směřována na extrémní geomorfologický svahový proces spojený s účinky mrazu a sněhu – sněhové laviny, které jsou zároveň řešeny v území, kde je jejich působení v České republice nejintenzivnější a často tragické, v Krkonoších. Právě tato aktuální ale zároveň složitá, problematika je navržena a zpracována do výuky středoškolské geografie. Aktuálnost práce spočívá i v řadě uvedených metodických přístupů, které v současné době stále se zvyšujícího nárůstu lyžařů v horských, často lavinových terénech mohou být pro ně často velmi užitečné a ovlivnit i usměrnit jejich chování v případě lavinového nebezpečí.

Cíle práce a jejich splnění

Hlavním cílem práce bylo zpracování problematiky lavin jak v obecné úrovni, tak v konkrétním území Krkonoš a její aplikace do středoškolské výuky geografie při využití powerpointových prezentací, pracovních listů a návrhů i jednodenních exkurzí v regionech, které svým charakterem přírodního prostředí jsou vhodné a názorné pro terénní výuku lavinového rizika. K dílčím cílům patřilo i hodnocení monitoringu a prevence lavinového rizika u nás i v zahraničí, prezentace historických poznatků o lavinách i podrobné zpracování modelového území v glaciálním reliéfu Kotelní jámy v Krkonoších. Hlavní i dílčí cíle byly v práci průběžně diskutovány a splněny v jednotlivých dle dílčích cílů strukturovaných kapitolách i subkapitolách. Autor v dostatečné míře v předložené práci prezentoval splnění stanovených cílů rigorózní práce.

Metody zpracování

Metodám zpracování věnuje autor kapitolu 4, metodické přístupy obsahuje i kapitola 10 včetně dílčích subkapitol, kde jsou uvedeny pedagogické přístupy. *V rámci metodických přístupů měl autor výrazněji specifikovat i terminologii, tj. zařazení lavin jak o procesu do schématu geomorfologických procesů, specifikaci pojmů ohrožení, riziko, nebezpečí, často je jejich použití dosti volné.* Oceňuji terénní výzkumné metody, kdy autor pracoval v horské, náročném terénu a získal původní poznatky včetně hodnotné fotodokumentace, které je využita v příložených pedagogických výstupech. Oceňuji propojení archivních dat, terénních výsledků a jejich propojení s pedagogickými výstupy pro výuku geografie na středních školách.

Zhodnocení dosažených výsledků, jejich přínos, připomínky

Oceňuji původní dosažené výsledky při analýze lavin v Krkonoších, vhodné skloubení archivních dat s vlastními výsledky, získanými v terénu. Cenné jsou poznatky, týkající se monitoringu lavin, jejich prevence, vlastní případová studie z lavinové oblasti Kotelní jámy a zejména didaktické zapracování lavin do výuky geografie na středních školách. Rovněž oceňuji kvalitně zpracované powerpointové prezentace, při kterých autor využil velmi názorné fotografie z terénu. Za hlavní přínosy práce považuji souhrnné zpracování sněhových lavin pro Krkonoše, uváděná data přispívají k aktualizaci lavinové aktivity (počtu lavinových drah, typů lavin a jejich frekvence, vzniklých škod) a rovněž pedagogické propojení získaných poznatků do výuky geografie na středních školách.

V předcházejícím textu jsem uvedl již některé připomínky a doplňky (*psány kurzívou*), dále uvádím některé další poznámky k práci, zejména s ohledem na to, pokud bude práce vhodnou formou publikována.

V rámci hodnocení literatury doplnit aktuální publikace včetně zahraničních (např. Milan 2006, Milan a kol. 2012, Suk – Klokánek 2011, Žiak 2009, 2012).

Pro lepší orientaci v textu zařadit v úvodních částech mapové přílohy např. při popisu ohrožených turistických cest (jsou pouze v přílohách) i tabulky.

Na s. 35 upravit název státu původu osob oficiálně v té době NDR.

Na s. 46 popis speciálního skialpinistického vybavení není nutný pro téma práce.

Na s. 50, 51, 53 uvedena lavinová pohoří ... Jeseníky, Beskydy - správně Hrubý Jeseník Moravskoslezské Beskydy - zde je vhodné uvést i citaci práce Kříž (1995), která uvádí lavin v Hrubém Jeseníku, Králickém Sněžníku, Moravskoslezských Beskydech.

s. 55 odkud je převzat název Sudetský horský masív? Plocha Krkonoš uváděná v Zeměpisném lexikonu ČR Lexikonu – Hory a nížiny (2006) je 459,61 km², autor uvádí 800 km².

s. 103, 106 citace Vilímek a kol 1996 chybí v seznamu literatury.

s. 104, odst 5. autor uvádí, že kamenné moře by se dalo klasifikovat jako kryoplanační terasa ... tyto dva tvary mají různou genezi a nelze je spojit.

s. 106 Podle, klasifikace vodních toků, jsou všechny toky .....nutno uvést podle které klasifikace

Kapitola 10 diskutuje zařazení problematiky lavin jako tématu v RVPG v předmětu zeměpis, kapitola není uzavřena dílčím závěrem.

s. 137 dávám ke zvážení, zda trasu č. 1 o délce 20 km s výškovým rozdílem 800 m a nezbytností udělat přestávky a výklad je možno zvládnout za 5 hodin.

s. 145 z posledního odstavce vyplývají určité závěry, pokud by však autor analyzoval učebnice z alpských zemí, kde jsou laviny významným přírodním faktorem v rozsáhlých územích, možná by hodnocení vypadalo jinak.

s. 149 v seznamu literatury citován Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR... Bartoňová et. al. (1992) a na s. 153 pak znovu pod jménem Víturka et. al. (1991). Atlas byl vydán v roce 1992.

s. 150 v citacích literatury přehozen abecední seznam ..M... N

citace na s. 114 atlasů a učebnic jsou jinak citovány v tabulce a jinak v seznamu literatury na s. 152.

V textu práce se vyskytuje množství překlepů, které jsem opravil přímo do textu práce.

Závěrečné hodnocení

Výše uváděné připomínky a doplňky jsou určeny k diskuzi i k úpravě a dopracování práce pro její případné publikování.

Předložená rigorózní práce je přínosem k poznání lavinových procesů v zájmové oblasti Krkonoš a vhodným způsobem pedagogicky zapracovává získané poznatky do výuky geografie na středních školách. Rigorózní práce Jana Kohoutka „Laviny jako přírodní rizikový jev se zaměřením na začlenění do výuky v rámci geografického vzdělávání“ splňuje požadovaná kritéria na rigorózní práce na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci, a proto ji doporučuji ke kladné obhajobě.

.....
Doc. RNDr. Karel Kirchner, CSc.

V Brně, 4.4.2014